DELE AF FORMUERET – SOMMEREKSAMEN 2012

Opgave nr. 1: Aftaleret

Arnold Agn var indehaver af to autoværksteder i Aarhus-området, ét i Viby og ét i Brabrand, hvor der udførtes alle former for bilreparationer. På værkstedet i Viby drev Agn endvidere virksomhed med salg af biler, som Agn selv havde fundet i og importeret fra Tyskland, og biler, som blev taget i bytte i forbindelse med salg. Der blev ikke solgt andre biler end dem, der var importeret eller taget i bytte. Benny Brysk, der var ansat som mekaniker på Viby-værkstedet, havde ofte forestået salg af biler, i hvilken forbindelse han regelmæssigt havde taget biler i bytte.

I november 2011 bad Agn Brysk om at sælge Agns private VW boble cabriolet fra 1978 »for mindst 100.000 kr.«. Brysk, der skulle gennemføre salget fra sin private bopæl, i sit eget navn, men for Agns regning, påtog sig opgaven mod et fast honorar på 2.500 kr. med tillæg af 10 % af den del af salgssummen, der oversteg 100.000 kr. Cabriolet'en blev herefter stillet hjem på Brysks bopæl.

I februar 2012 besluttede Agn, at han ikke længere ville tolerere, at Brysk solgte biler for Agn i arbejdstiden. Agn forflyttede derfor pr. 1. marts 2012 Brysk til Brabrand-værkstedet med sigte på, at Brysk fremover kun skulle virke som mekaniker.

Den 15. marts 2012 indfandt Cecilie Curtz sig i sin VW Golf fra 2003 på Brabrand-værkstedet. Hun havde tidligere været fast kunde på Viby-værkstedet, hvor hun to gange havde handlet med Brysk, men benyttede nu værkstedet i Brabrand. Curtz fortalte Brysk, at hun var nødt til at skille sig af med sin bil, og Brysk lod sig overtale til at købe bilen i Agns navn for 20.000 kr. De aftalte at udveksle bil og købesum inden for en uges tid. Da Agn den 16. marts 2012 hørte om dette, tilkaldte han Brysk, der fik overrakt en opsigelse til den 1. maj 2012 og modtog et pålæg om »udelukkende at udføre mekanikerarbejde i arbejdstiden«.

I opsigelsesperioden fortsatte Brysk med at arbejde på Brabrand-værkstedet, hvor Ditlev Dahl den 21. marts 2012 indfandt sig i sin Porsche 356 fra 1962. Dahl havde købt Porschen fem år tidligere på Agns værksted i Viby, hvor han var fast kunde

og altid havde med Brysk at gøre. Da Dahl begyndte at tale med Brysk om en ny bilhandel, oplyste Brysk, at han lige var blevet fyret af Agn, der var blevet sur over, at Brysk foretog »alle mulige bilhandler i arbejdstiden«. Dahl blev ved og ved, og til sidst gav Brysk efter og indvilligede i Agns navn i, at Dahl gav sin Porsche 356 og 135.000 kr. i bytte for den nyrenoverede Porsche 911 fra 1983, der stod på Viby-værkstedet. Ydelserne skulle udveksles dagen efter.

Da Agn endnu samme dag, den 21. marts 2012, hørte om denne aftale, blev Brysk omgående sendt hjem med besked om, at han ikke skulle vise sig mere. Kort efter sin hjemkomst blev Brysk ringet op af Egon Eg, der var interesseret i Agns VW boble cabriolet. De aftalte at mødes hos Brysk med det samme. Brysk, der var noget konfus ovenpå dagens hændelser, præsenterede sig som »fuldmægtig« for sin »tidligere chef, Arnold Agn«, som ikke ville »hænges op på noget som sælger af bilen«. Eg forklarede, at han var helt ligeglad, da han selv var mekaniker, og der i øvrigt aldrig var noget i vejen med en Folkevogn. Efter nogen forhandling enedes Brysk og Eg om en pris på 97.500 kr., hvoraf Eg betalte 5.000 kr. med det samme. Restkøbesummen, 92.500 kr., skulle betales ved afhentningen af cabriolet'en den følgende dag. Brysk, der ikke ejede kongens mønt, soldede straks de 5.000 kr. op.

Natten til den 22. marts 2012 vågnede Agn med et sæt ved tanken om cabriolet'en. Agn fandt straks sin reservenøgle frem og gik over til Brysk og hentede bilen.

Da Curtz, Dahl og Eg dagen efter, den 22. marts 2012, indfandt sig hos Agn, fik de hver især besked om, at Agn ikke anså sig bundet af aftalerne. Agn hævdede bl.a., at Eg umuligt kunne have krav på bilen, *da* Brysk ikke kunne forpligte Agn som sælger, *og da* cabriolet'en havde en markedspris på 100.000 kr. Eg, der ikke ville bestride, at cabriolet'ens markedspris var på 100.000 kr., tilkendegav, *at* han kun var interesseret i bilen – ikke i Agn som sælger – *og at* han var villig til at frafalde ethvert krav imod Agn og til at betale Agn ikke kun 92.500 kr., men alle 97.500 kr., hvis han var pligtig hertil. Agn svarede, at han nu slet ikke ville af med cabriolet'en.

Hvorledes er retsstillingen imellem på den ene side Agn og på den anden side henholdsvis Curtz, Dahl og Eg?

Løsningseksempel til opgave nr. 1: Aftaleret

1. Retsstillingen imellem Agn og Curtz

For at Agn kan være forpligtet som aftalepart over for Curtz, må Brysk have haft fuldmagt til at binde Agn, eller Agn må af andre grunde være bundet.

Brysk har som mekaniker ikke stillingsfuldmagt til at indgå aftaler om hverken køb eller salg af biler. Stillingsfuldmagtens grænser fastlægges ved lov eller sædvane, jf. AFTL § 10, stk. 2, og der foreligger utvivlsomt ingen sædvanemæssig adgang for ansatte mekanikere til at optræde som bilhandlere.

Mens Brysk arbejdede på Viby-værkstedet, havde han en adfærdsfuldmagt til at handle med biler i et vist omfang: Brysk havde »ofte« solgt biler og i den forbindelse »regelmæssigt« taget biler i bytte, og Agn havde været vidende om denne adfærd fra Brysks side uden at reagere.

Dermed er det ikke afgjort, at Agn er forpligtet som fuldmagtsgiver i henhold til reglerne om adfærdsfuldmagt. Der må tages stilling til, (a) om adfærdsfuldmagten er bortfaldet ved Brysks forflyttelse til Brabrand-værkstedet, og (b) om adfærdsfuldmagten omfatter (rene) indkøb af biler.

Ad (a): Adfærdsfuldmagten kan ikke anses for bortfaldet ved, at Agn forflytter Brysk til Brabrand-værkstedet: Agn ejer begge værksteder, og Brysks legitimation som fuldmægtig er opstået som følge af en praksis på ét af disse, som giver kunderne en beføjet tro på, at Brysk kan forpligte Agn i henhold til fuldmagt. Agn har pligt til at sikre sig, at adfærdsfuldmagten over for tredjemand tilbagekaldes på en effektiv måde, sml. kravet om fjernelse fra stillingen i AFTL § 15.

Ad (b): Adfærdsfuldmagten kan ikke antages at omfatte tilfælde af (rene) indkøb af biler. Den praksis, der har været på Viby-værkstedet, har kun omhandlet ibyttetagning af biler i forbindelse med *salg af biler*. Der har aldrig været tale om, at Brysk foretog *indkøb af biler* i Agns navn, for det har »Agn selv« altid gjort (i Tyskland). Brysks indkøb af Curtz' bil falder dermed uden for den adfærdsfuldmagt, Agn har udstyret Brysk med.

Endelig skal der tages stilling til, om Agns passivitet i tiden mellem den 16. marts, hvor han får kendskab til aftalen med Curtz, og den 22. marts, hvor Curtz kommer for at aflevere bilen og hente pengene, kan medføre, at han er bundet. Svaret er benægtende. Der var aftalt udveksling af ydelserne inden for en uge, og reklamation inden for en uge kan ikke antages at være for sen. I denne forbindelse bemærkes, *at* initiativet til handlen er udgået fra Curtz, *at* en reklamation ikke er påkrævet for at ændre *status quo* (Curtz har ikke modtaget nogen købesum, som hun skal betale tilbage igen, og hun kan blot forlade værkstedet i sin egen bil igen, da hun erfarer, at Agn ikke vil godkende aftalen), *og at* der ikke er noget som helst spekulationselement.

Konklusion: Agn er ikke bundet af den aftale, Brysk i Agns navn har indgået med Curtz. Agn kan beholde de 20.000 kr., og Curtz kan beholde sin bil.

2. Retsstillingen imellem Agn og Dahl

For at Agn kan være forpligtet som aftalepart over for Dahl, må Brysk have haft fuldmagt til at binde Agn.

Adfærdsfuldmagten kan – som anført ovenfor – ikke anses for effektivt tilbagekaldt ved, at Brysk er blevet forflyttet til Brabrand-værkstedet.

Den aftale, Brysk indgår med Dahl, falder klart inden for grænserne for adfærdsfuldmagten fra Viby-værkstedet: Dahl køber en dyrere bil og erlægger en del af købesummen ved at give sin gamle bil i bytte.

Brysk oplyser imidlertid Dahl om, at han – Brysk – lige er blevet fyret, og at grunden hertil er, at Agn er blevet sur over »alle mulige bilhandler i arbejdstiden«. Dahl kan herefter ikke være i god tro om, at Brysk har adgang til at forpligte Agn ved bilhandler. Den omstændighed, at Dahl er i ond tro, bestyrkes af Dahls insisteren på at handle (»blev ved og ved«) og Brysks modvilje (»til sidst gav … efter«). Dahl kunne og burde i stedet have henvendt sig til værkstedets indehaver, Agn.

Konklusion: Dahl kan ikke støtte ret på den aftale, Brysk har indgået med Dahl.

3. Retsstillingen imellem Agn og Eg

Agn har anmodet Brysk om at optræde som (salgs)kommissionær, jf. KMSL § 4, idet Brysk skal sælge i eget navn, men for Agns regning. Brysk har således ikke fuldmagt til at forpligte Agn som sælger, og den omstændighed, at Brysk omtaler sig selv som fuldmægtig, ændrer naturligvis ikke herved.

Eg har et ønske om at få cabriolet'en, men har intet ønske om, at Agn bindes som aftalepart. Spørgsmålet er derfor, om Eg opfylder eksstinktionsbetingelserne i KMSL § 54. Svaret er bekræftende, idet (1) Brysk indgår en gyldig aftale med Eg, (2) mens Brysk har genstanden i sin besiddelse, og (3) uden at Eg er i ond tro om, at Agns minimumsprisforlangende tilsidesættes. Den omstændighed, at markedsprisen for cabriolet'en er 100.000 kr. medfører naturligvis ikke automatisk ond tro hos den, der køber for en pris af 97.500 kr.

Det sidste spørgsmål er, om Eg har kunnet betale 5.000 kr. af købesummen til Brysk med den virkning, at de anses for at være betalt til Agn, eller om Eg – som han tilbyder – skal betale de 5.000 kr. én gang til, således at Agn effektivt modtager samtlige 97.500 kr. (og således at cabriolet'en i alt kommer til at stå Eg i 102.500 kr.). Svaret er, at en kommissionær – i modsætning til den typiske fuldmægtig (der netop ikke har oppebørselsfuldmagt) – har adgang til at oppebære købesummen for kommittenten. Brysk kunne altså tage imod de 5.000 kr. på Agns vegne, jf. KMSL § 62, og Agn kan principielt ikke kræve, at Eg betaler dette beløb igen. Det ændrer ikke herved, at Brysk omtaler sig selv som fuldmægtig – afgørende er, at Agn har gjort Brysk til sin kommissionær.

Konklusion: Agn er ikke bundet af den aftale, Brysk har indgået med Eg, men Agns ejendomsret til cabriolet'en er eksstingveret i medfør af KMSL § 54, og Eg har således vundet ret til bilen. Eg skal dog naturligvis betale restkøbesummen på 92.500 kr. for bilen til Agn. (De 5.000 kr., Eg har betalt til Brysk, har Eg ikke pligt til at betale til Agn én gang til).

Litteratur (pensum): *Lennart Lynge Andersen og Palle Bo Madsen:* Aftaler og mellemmænd, 5. udg. (2006) s. 304 ff., s. 320 ff., s. 326 ff., s. 337, s. 339 f. og s. 341.

Opgave nr. 2: Erstatningsret

Den 17-årige Aksel, der efter sin fars død boede alene sammen med sin mor, Mette Madsen, elskede at køre på skateboard. Efter Aksels fars død havde Mette alene forældremyndigheden over Aksel. Lørdag den 24. marts 2012 kørte Aksel på sit skateboard på et skrånende fortov, som grænsede op til et stort industrikvarter. På grund af for høj hastighed og et øjebliks uopmærksomhed mistede Aksel balancen og stødte ind i en bil, som var forsvarligt parkeret ved fortovskanten. Aksel kom ikke selv til skade, men bilen, som tilhørte Carl Carlsen, blev påført en skade, som det kostede 10.000 kr. at udbedre. Bilen var ansvarsforsikret i forsikringsselskabet Totalsikring.

Aksel, der aldrig tidligere havde haft uheld med sit skateboard, bandede højlydt. I det samme kom Bo Brandt gående på det område, som stødte op til fortovet, sammen med sin schæferhund Hubert, som Bo helt forsvarligt havde i snor. Bo var ansat som vagtmand i et privat vagtfirma, som var ejet af Dan Dam. Bo var netop i færd med at afpatruljere nogle af virksomhederne i industrikvarteret for Dan. Hubert tilhørte Bo, men blev som led i hans ansættelsesforhold hos Dan benyttet i vagttjenesten. Idet Hubert hørte Aksels højlydte banden, rev den ellers særdeles veldresserede vagthund sig pludselig løs. Hubert sprang på Aksel og bed ham i højre ben. Bo havde tegnet nødvendig ansvarsforsikring for Hubert i forsikringsselskabet Fuldsikring.

Skaden på Aksels ben var så alvorlig, at han efter en længere sygeperiode pådrog sig et varigt mén på 15%. Desuden blev Aksels bukser ødelagt på grund af Huberts bid.

Aksel havde i forsikringsselskabet Gigant tegnet en privat ulykkesforsikring. Forsikringssummen for en méngrad på 15% var 55.000 kr. Aksels bukser, som han netop havde købt for 900 kr., var forsikret i samme selskab.

Hvorledes er den erstatnings- og forsikringsretlige stilling?

Der skal ikke tages stilling til størrelsen af eventuelle personskadeerstatningskrav.

Løsningseksempel til opgave nr. 2: Erstatningsret

1. Skaden på Carls bil (10.000 kr.)

Aksel, der på grund af for høj hastighed og uopmærksomhed har forvoldt skaden på bilen, er erstatningsansvarlig efter culpareglen for 10.000 kr. (Lærebogen s. 88 ff.).

Aksel er hjemmeboende hos sin mor, Mette, som hæfter umiddelbart over for Carl for det erstatningsansvar, som Aksel har pådraget sig efter culpareglen, med indtil 7.500 kr., jf. lov om hæftelse for børns erstatningsansvar § 1, stk. 1 (Lærebogen s. 141).

Aksel og Mette hæfter direkte solidarisk over for Carl inden for beløbsgrænsen på 7.500 kr. (Lærebogen s. 141).

I det indbyrdes forhold mellem Aksel og Mette finder EAL § 25, stk. 1, anvendelse (Lærebogen s. 141 og 433 f.). Ifølge EAL § 25, stk. 1, foretages den indbyrdes fordeling mellem Aksel og Mette efter, »hvad der under hensyn til ansvarets beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt«. Da Mette ikke har udvist nogen form for skyld, og da der kun er tale om en »småskade«, må Aksel i det indbyrdes forhold bære ansvaret for de 7.500 kr. Aksel hæfter desuden (tillige) for de resterende 2.500 kr.

2. Skaden på Aksels ben

Aksel får et varigt mén på 15%, jf. EAL § 4 (Lærebogen s. 344 ff.). Aksel kan desuden kræve godtgørelse for svie og smerte for sin »længere sygeperiode«, jf. EAL § 3 (Lærebogen s. 342 f.).

Som besidder af hunden Hubert påhviler der Bo et objektivt ansvar for de skader, hunden forvolder, jf. HL § 8, stk. 1, 1. pkt. (Lærebogen s. 232). Selv om Aksel bander højlydt – og dette har foranlediget hundens angreb – har han selvsagt ikke medvirket til skaden, jf. HL § 8, stk. 1, 2. pkt. (Lærebogen s. 233). Ansvarsforsikringsselskabet Fuldsikring hæfter umiddelbart over for Aksel, jf. HL § 8, stk. 2 (Lærebogen s. 232).

På skadestidspunktet udfører Bo en arbejdsopgave for Dan. Spørgsmålet er derfor, om Dan (tillige) kan pålægges et ansvar efter DL 3-19-2. Da Bo ikke har handlet culpøst (hunden var særdeles veldresseret og blev holdt forsvarligt i snor, hvorfra den pludselig rev sig løs), men udelukkende er ansvarlig efter en strengere ansvarsregel end culpareglen, nemlig HL § 8, er Dan ikke ansvarlig for Bos skadegørende handlinger efter DL 3-19-2, jf. dommen U 1970.940 Ø (Lærebogen s. 149).

Aksels ulykkesforsikringsselskab Gigant skal udbetale 55.000 kr. til Aksel. Da forsikringen er en summaforsikring, kan Aksel kumulere forsikringssummen med kravet mod Bo/Fuldsikring (Lærebogen s. 37 og 346). Gigant har ikke regres mod Bo/Fuldsikring, jf. EAL § 22, stk. 2 (Lærebogen s. 456 f.).

3. Skaden på Aksels bukser (900 kr.)

Skaden dækkes umiddelbart af tingsforsikringen i forsikringsselskabet Gigant. Spørgsmålet er herefter, om selskabet har regres mod en eventuel skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 455).

Som anført ovenfor under pkt. 2 er Bo objektivt ansvarlig for de skader, hunden forvolder, jf. HL § 8, stk. 1, 1. pkt. Selv om skaden på bukserne er dækket af en tingsforsikring, bortfalder Bos erstatningsansvar ikke, da skaden er forvoldt af en »erhvervshund«, jf. EAL § 19, stk. 2, nr. 2 (Lærebogen s. 447 og 452 ff.). Forsikringsselskabet Gigant kan derfor rette et regreskrav mod Bo/Fuldsikring/(HL § 8, stk. 2), jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 19, stk. 2, nr. 2.

Aksels tab for skaden på bukserne må opgøres til 900 kr., da der er tale om en personlig brugsgenstand, og da nytteværdien af bukserne, som var helt nye, næppe er nedsat, jf. princippet i FAL § 37, stk. 2 (Lærebogen s. 322).

»Lærebogen« er: *Bo von Eyben og Helle Isager*: Lærebog i erstatningsret, 7. udgave (2011).